

Hétről Hétre

A MAGYAR HIRLAP SZÉPIRODALMI MELLÉKLETE

Mit akar Németország?

A világtörténelem legvéresebb esatája tombol a nyugati haremezön, de az ágyuk borzalmas bombolásában is vissza-visszatér a kérdés: mi lesz a háboru után? A háboru viharzásáról beszámoló hírekkel párhuzamosan kerülnek a nyilvánosság elé a legváltozósabb tartalmu elméletek, melyek ha bizonytalanul, ha dádogva is, de mégis feleletet akarnak adni a nagy kérdésre: mi lesz a háboru után? Németország negyvenesztendőig készült a háborura és nagyon valószínű, hogy négy esztendő óta készül a békére. A német rendszeresség apostolai, a német "alaposág" tudósai bizonyára számolnak minden eshetőséggel és annyi haditervet készítettek máris, amennyi az eshetőségek száma. A német rendszeresség és előrelátás bizonyára számolt azzal a körülménnyel, hogy a szövetségesek megverik Németországot, számolt azzal, hogy meg is verik, nem is és számolt azzal is, hogy a német császári önkényuralom győztesen kerül ki a küzdelemből. Minden kialakulásra készen állnak az előzetesen kicirkalmazott haditervek, melyek lényegében azt célozzák, hogy bármily súlyos legyen is Németország vesztesége a pusztulás korszakában, kárpótlást találjon a békés jövőben. Azért rohant oly mohón az orosz konkra Németország, mert ezzel máris biztosították, kárpótoltnak érezhette magát sok súlyos veszteséggel szemben. A német elméleti tudósok kiszámították már azt is, ha a császári uralom tökéletes vereségével végződik a háboru, ha összetörik nyugaton a német hadakat, akkor is képes lesz oly békét kiereszkolni, mely busásan pótolja veszteségeit. Ha nem talál "kárpótlást" az ellenségtől, talál majd a barátoktól, jelenlegi szövetségeseitől.

Németország minden jövődö terve közvetlenül érinti Magyarországot. Bárhogy végződjék is a háboru, Németországnak eltökélt szándéka, hogy teljesen magához láncolja a kettős monarchiát, teljesen hatalma alá kényszeríti Ausztriát és Magyarországot. Csak a győzedelmes szövetségesek menthetik meg Magyarországot a teljes nemzeti bukástól.

A hivatalos Németország gondolkodásáról tüntető példát nyújt Dr. F. Naumannak, a "Közép-

európai birodalom egyik legnagyobb apostolának cikke, mely a "Vossische Zeitung" egyik legutóbbi számában jelent meg. Dr. Naumann leplezetlenül fejt ki azt a kívánságát, hogy Németország és a kettős monarchia között gazdasági egyesülés létesüljön, hogy ilyen formán leküzdje Németország azokat a súlyos nehézségeket, melyek a háboru után várnak rá. Németország iparának és kereskedelmének érdeke követeli meg az egyesülést, mely közös érdektáborba gyűjtené a kettős monarchia és a német birodalom gazdasági, ipari és kereskedelmi érdekeit.

"A háboru után azonnal kezdetét veszi az elkecsereedett gazdasági küzdelem, — mondja dr. Naumann — és ez a küzdelem különösen keserves lesz a közepurópai hatalmak részére, tekintve azt, hogy már most is elszigetelve állnak és általános bojkott irányul ellenük. Németország gazdasági rendszere nagyarányu behozatalra szorul és e pillanatban annyira kimerült, amire nem volt még példa modern ország gazdasági életében. Az ipar és kereskedelem urai nem panaszkodhatnak, hogy nincs pénzük. Lesz pénzük a háboru után is, de nem lesz gyapotjuk, nem lesz reziük, nem lesz semmi nyersanyagkészletük. A központi hatalmak országainak pénze egyre esőkken vásárlóerejében és még ezt a esékely értékű pénzt is rendkívül súlyos adók terhelik."

"Ezzel a pénzzel, melynek nemzetközi értéke nagyon megrendült, igen drága árákon vásárolhatunk csak még akkor is, ha különféle engedélyek szabályozzák az ipart és kereskedelmet és rendszeres beosztás alá kerülnek a közlekedési vállalatok, a gőzösök szállítóképessége. Ebben a helyzetben főképp azon kell igyekeznünk, hogy legalább szövetségeseinkkel szemben elkerüljünk minden nézeteltérést. A háboruban megtanultuk azt, hogy a leghelytelenebb politika az, ha szövetségesek egymás pénzének és áruinak értékét igyekeznek alászállítani semleges piacokon. Éppen ezért fontos feladatunk az, hogy gazdaságilag egyek legyünk, hogy gazdaságilag közös érdekei legyenek minden országunknak, mely a központi hatalmak táborába tartozik. A vételeket és eladásokat a háboru után, központi bizottságnak kell végeznie

és ugyanezek központi szervezet határozza meg az áruk értékét. A központi bizottság maga az állam lehet csak és az állam gyámisága alatt tartaná az egész gazdasági életet. Új gazdasági élet kezdődne, melynek gerince az állam lenne. Bizonyos, hogy sokan nem látják szívesen azt, hogy mindent az állam vegyen kezébe és minden állami ellenőrzés alá kerüljön. De más alapon nem nyerheti vissza régi helyzetét a nemzetközi forgalomban Németország.

Az új közepurópai gazdasági rendszer sikere attól függ, milyen magas értéke lesz nemzetközi forgalomban a pénznek. Előrelátható, hogy a német pénz soha nem nyeri vissza háboru-előtti értékét, de biztosítanunk kell azt, hogy megállja helyét a nemzetközi versenyben, hogy elfogadható biztosíték és ellenérték legyen a forgalomban. Épp ezért fontos különösen az, hogy Ausztriával megállapodjunk a jövő pénzfolyamok tekintetében. Tekintettel arra, hogy ugy a közérdekeltsegekben, mint a magánvállalkozásokban, leginkább hitelezője vagyunk szövetségeseinknek, nagy érdekünk fűződik ahhoz, mily vásárló ereje marad pénzének, viszont ezzel szemben, szövetségeseink a háboru után méginkább rászorul anyagi támogatásunkra. Közös érdekünk tehát, hogy közös piacokat teremtsünk, közös haszonra dolgozzunk és közös érdekek vezéreljenek beünket.

A közös munka azonban nem terjedhet ki mindenre határtalanul. Ugyanazokon a piacokon nem lehet mindent teljesen közösen elvégezni. A vámhatárok mértékét szabnak a lehetőségeknek. Németország kijelentette már, hogy szükségesnek látja a vámhatárok fentartását Oroszország és a központi hatalmak országai között, ellenben nincs semmi szükség vámhatárookra Németország, Ausztria és Magyarország között, mert ezek a határok csak ellentéteket szülhetnek és megakadályoznák a tökéletes együlest. Az országoknak csak közös vámhatárunk lenne és a német birodalom közös vámterületet alkotna Ausztriával és Magyarországgal. Mindenki elképzelheti, milyen nagy horderejű lenne ez a változás, ha tekintetbe veszi, hogy 120—140,000,000 főre rugó

népet tenne közös vámterület munkássá. Ez a kialakulás kiszámíthatatlan horderejű lenne az egész iparra és kereskedelemre. Tény az, hogy ez a kialakulás elpusztítana jelentős számu mai vállalkozást, de csak azért, mert azok gyengék lennének a nagy feladatok megoldására. Az ipar nyersanyagainak piaca nem változna meg, de kedvezőbb és jobb lenne a megosztás és különösen kedvező lenne a munkaerő megosztása.

Ezek után tér át dr. Naumann arra a tárgyra, mely közvetlen közelről érdekl Magyarországot. Feleslegesnek tartjuk hangsúlyozni, hogy a közös vámterület megvalósítása egyet jelent Magyarországnak nemzeti bukásával és mindörökre megszűnik a lehetősége annak, hogy Magyarország valaha is önálló gazdasági és politikai életet éljen.

"Tekintsük példának Magyarországot, mondja dr. Naumann, micsoda óriási kialakulás lenne, ha Magyarország hatalmas erdői a közepurópai birodalom határába tartoznának. A magyarországi őserdők elláthatnák fával a központi hatalmak minden országát. Ez a körülmény egymagában meggátolna minden kíván dorrást. És milyen pompás lenne, ha a Tisza völgyének mezőgazdasági gazdagságát kihasználhatnók és egész Hamburgig nem akasztaná meg egyetlen vámbatár sem a termékek szabad útját. Mezőgazdaságai gépeinkkel, termelési rendszerünkkel fokozhatnánk Magyarországot termését és ezzel szemben az ipareikkel minden elképzelhető fajával elláthatnók Magyarországot."

Ilyen formán gondoskodik és gondolkodik Magyarország jövőjéről a hivatalos Németország. A császári kormányzat megcsinálna nagyban azt, amit Ausztria kiesinyben, évszázadok óta csinál Magyarországgal. Az Ausztriával való közös vámterület megölte Magyarország fejlődésének előfeltételeit. A magyar ellenzéki pártok évtizedek óta küzdenek az önálló vámterület érdekében és ha "megnyéri" a háboru a Tisza Istvánok Magyarországa, ha győztesen kerül ki a világháboruból Németország, ugy közösbb lesz a vámterület, mint valaha volt és egy belső ellenség helyett, kettő szívja ki Magyarországot dolgozó népének vérért.

NYÁRI délután fülledt unalma a külvárosi utcákon, szelőlőz pinceboltok büze, izzadság és áthévílt aszfalté, fűlértő gyerekzsívaj, az alkonyat elé vihógó eselédleányok uszonnai zsömlékért szaladva át mezitláb a pékműhelyig, nagyságák háromforintos kartonpongyolában a Király-utca felől (fehér karton, nagy, szemnyi kék babokkal, hátul kicsit kastos, elől magasra felfogva egy görögdiunye cipelésében) — és egyéb siralmas és ásitó közönségsége a pesti utcán nyaraló társadalomnak. A Tavaszmező-utca felől karanfogva jött a fiatal házaspár.

Sétáltak. — mint minden nap hivatal után — sétáltak, a Mátyás-tér körüli utcákon keresztül, mindig ugyanugy, kötelességtudón, mert a hathónapos menyecske nek ez már így volt üdvös; és otthon, a kétszobás udvari lakásban tán még több unalom, fiatal, szegény kis párok egymásrakényszeredettsége, ételzág és lehangoltság; a takarítónő ma felmondott a házmesterné pártparvai miatt, — óh! ... És hogy valahol Szabadszálláson most milyen égőpirosak a tervben az árvaszéki ülnökek kiskertjében; a terrazon uzsonnához terít az otthonmaradt két nagy lánytestvér. (Milyen másképp festenek az itthonvarrt kartonruhák a nagy, szemes kék-babok!) Vendégek jönnek haboskávára, ismerős fiatal emberek, nének... Am az asszonyka gyorsan arra gondol, hogy őt most irigylő otthon a két leány, őt, ki már asszony és Pesten lakhatik, — hogy hisz neki is ez volt éveken át minden cél, törekvés, ígérlet; ezt hívták úgy őket ketten is hosszú, szép levelezésükben a mátkaság előtt, hogy "boldogságunk". Most itt!... Gyorsan, magát ösztökélő szeretettel simult az ura karjához, az visszazárta sztereotip gyöngédséggel, aztán, valami pillanatnyi kelletlenségben, csak szájaizével eszmélve rá, ellenszerűl, a cigaretta-tárcája után nyult.

— Ejnye! Már nincs? — mondta. — Várj meg, kicsim!

S belépett egy kis trafikusboltba a sarkon. Az asszonyka lassan ment előre meg vissza párszor néhány lépést, szórakozottan kerülve meg a gyümölcsösökfa asztalát. Csak arra neszelt fel, mikor már egész kis csapat jövő-menő ácsorgott bámészan a nyitott boltajtó előtt, benn indultos lármahangok felleselése hallatszott, s egyszerre kellemetlenül érintve ismerte meg az ura szavát.

— Kérem! Még egyszer felszólítom, hogy adja vissza azt a pénzdarabot, amit én adtam. Nem ez volt! Meg szoktam nézni!

— Kikérem magának a gyanúsítást, — rikácsolt egy idegen férfihang feleletül, — nem vagyok csaló! Tegye el a hamis ötkoronását, míg szépen van.

Itt más hangok szóltak közbe, rosszalón, békéltetőn vagy pártoskodva; — a boltban vagy őshat ember volt még s a zsvajjá nőt lármára kinn apró csődület támadt. Az asszonyka kicsit elhalványodva ment közelebb.

— Valaki hamispénzzel fizetett a trafikosnak! — szólt legyintve egy munkásforma egy leányhoz és továbbhuzta őt onnét. Most már csak töredékesen hallatszott ki egy-egy szó, "Vegye vissza!" "Nem vagyok rézség!" "Mégis komiszág!"

Még nem is hallotta az urát ezen a hangon beszélni, mely érdes volt és rekedt a fojtott dühtől és felháborodástól. "Bolond dolog!" — gondolta megzavarodva és röstelkedve. Már megértette a dolgot és ideges türelmetlenséggel szeretne volna kihuzni, kinógatni a férjét az egész ostoba históriából. Érthetetlen! Nemhogy hagyná azt a rongy tallért! Hogy tud ennyit beszélni ezekkel... Átmenet nélkül eszébe jutottak a szép, drága virágok és bonbonierek, a miket völégénykorában küldözött s a cigány tányérjára dobott bankók, a mikért öregei fejcsóválva korholták a leendő vót a kaszinókertbeli társas vacsorákon...

Odabenn megint az ura szólt, valami fojtott nyugalommal; egyszerre mintha meglelte volna a maga régi, vidéki, uri hangját, noha a mit mondott, eltérés volt kissé a tárgyól, majdnem visszavonulás.

— Ilyen hangon nem szoktam uriemberrel beszélni, ezt jegyezze meg. Forgó Ákos, miniszteri tisztviselő vagyok!

— Mindegy nekem, ha a miniszter maga is, — felelt gúnyos felülkerekedéssel a boltos, s a hogy rámosolygott egyetértően a többiekre, az asszonyka kicsit megszoruló torokkal konstaltta odakinn, hogy a bemutatkozás csakugyan komikus volt. Ha az ember valahogy kiesik a maga természetes stílusából, egyik ideges botlást a másik után csinálja.

— Legyen vége, kérem! — szólt most fölünyes jóakarattal hangján, kielégülten és komolyan a boltos. — Az ur itt engem nyilvánosan gyanúsított csalással, hogy kieseréltem a pénzt, — igaz-e, kérem, — bizonyítéka nincs, tehát feljelenthetném. Nem akarok botrányt; tessék eltenni a pénzt és mást adni a szivar-kákért.

— Tartsa meg a portékáját! — hangzott még egyszer keményen tagolva mintegy a tekintély végső menedékeül. — Nem gyanúsítottam önt, hanem állítom, hogy a fiu átvette és kieserélte a pénzem. Hallottam esendülni, a hogy a kasszába esett. Ezt pedig a pult mellől hozta.

— Kérem, — felelt gögös és mindent legyőző tromffal a kereskedő, — ez nem "a fiu", hanem az én fiam. Nem tanítom csalni!...

— Ugy!... Szóval majd folytatjuk a rendőrségen! A házzámat s a céget följegyzem!

— Csak rajta! Tessék!

"Mennyi beszéd, mennyi beszéd!" gyötrődött odakinn az asszony és szinte huzta sietve odább az urát, mikor az kicsit halványan a dühtől kilépett és a karja alá füzte az övét. Kínosan kellemetlen volt neki, a hogy megbámulták őket, némelyik hangos megjegyzést tett vagy nevetett. Igyekeztek nem hallani, lihegve futottak tovább, az asszonyka már elfuladt a sietségben, de csak a harmadik utcában engedte meglassítani a lépéseket. Az ura halkán káromkodott, nem tulságos illetlenül ugyan, de még forrongó epével és... cigaretták hiányában.

— Az isten verje meg! Ilyen piszok dolgot!

Az asszonyka mepróbált mosolyogni, aztán tanakodva kérdezte:

— Fiaszkám! Nem lehetséges, hogy te tévedtél!...

— Eh! Csudát!... Ismerhetsz, hogy nem csinálnék ilyet, ha biztos nem volnék az igazságomról.

— De hisz az egész nem olyan...

— Alaposan megnéztem azt az ötkoronást ma, mert az utolsó pénzem. Egy krajeár sines több!

— Ó!... Na hallod!

Megállt egy percre és nagy szemekkel nézett rá.

— Huszonkilencdike van. Holnaputánig még elég lett volna a házra is.

Az asszony egyszerre felkacagott, kedves derüvel, feloldón, esengőn és fiatalos, üde fogsora kifehérelt. Aztán elkezdtek mind a ketten, átmenet nélkül a csuf bosszankodásból, — tulesve, kiszabadultan. Beh jó is ez a nagy város! Otthon ilyesnek hire menne, esufnév ragadna rájuk, Tisza-Duna le nem mosná: itt csak a szomszéd utcába kell eljutni és minden felejtve. S az eset merő komikum; az utolsó tallér balsorsa. Percekbe telt, míg kimulatták magukat.

— Hanem most mi lesz? — kérdezte az asszony végre, köhéscselve a nevetéstől.

— Hát a sötét nyomor, drágám! — mondta az ura már némi fölünyes humorral, mert őt is helyrebillentette a menyecske friss esacskasága. — "De hogy tud ez nevetni! Milyen aranyos, — mint a szép mátkalevelekben, és ugyancsak profán kellemetlenség az ímént s e kis játéknymorosság érzése összelegitette őket, kiszolgáltatta" egymásnak pajtáskodó szeretetre a hétköznapi intimitásában. Hogy nincs pénz, egy krajeár sines!... Ezen már csakugyan nem lehet szenvedni vagy érzelmeskedni, — már a szép mátkalevelekben, de hát ki győzné azt egy életen át!...

— Holnap reggel kérhetek valamelyiktől a hivatalban; bár nem szívesen! — tűnődött a férj.

— Holnap! Jó, de ma mi lesz! Hogy eszünk vacsorát? Azzal indultam, hogy utközben veszünk húst itt a körut sarkán. Tudok egy jó boltot itt. De így most... koplalunk!

— És ráadásul nincs cigarettám! — mormogta a férj újra kedvetlenebbül. De akkor egyszerre megállt hirtelen és a feleségére mosolygott. Szinte elpirosodva, kicsit büntudatosan ugyan, de azért megmondta az ötletét.

— Te, kicsim! Nincs más hátra, mint... megpróbálni...

— Mit? Hogy a hamis pénzzel?...

— Mért nézel úgy rám? Gye-

rek! Azt hiszed bolondok leszünk. Emlékebe tartjuk? Mindenki úgy tesz azzal, igyekszik tudni rajta, ha hozzájut.

— No igen! Ha van egyéb pénz is nála, a mivel fizessen, ha észreveszik. De így!...

— Ép ez az érdekes benne! Hogy fognak mulatni otthon, ha megírod. Csak így ér valamit a tréfa, ezt meg kell csinálnod!

— Hogy én?...

Most már ő komolyodott el egy kicsit, rejtett kis asszonyi méltatlankodással, hogy a társa nem akar vállalni helyette valami kellemetlent. S tán érezte a cigarettákat a háttérben, mint főmotívumot; a mit a visszajáró aprópénzből venni akarna. Mátkazkodva mondta:

— Miért nem mégy be te!

— Én már megkaptam a magamét. De nem, ez más! Nem lehet kellemetlenség, ha észreveszik, szépen kijösz, hogy nem tudtad. S a hus mégis asszonydolog. És te olyan ügyes vagy.

— Gyerünk ketten.

— Feltűnő volna.

Kicsit alkudoztak még, aztán rászánta magát; megindult szinte vadászihlettel, játékosan, hazárdosan, közönyös nyugalmat tetelve, mint a csinytevő gyerek. Az ura másik sarkon várt rá óvatos távolban.

A boltajtócska megcsendült és egy kis szomszédfülkéből kilépett a szék gazdája. Barnapiros, kövéres, bogárszemű fiatal férfi, a milyennek a mézáróst festik a gyerekek képeskönyvében. Tán szunyókált odabenn az ímént, mert bámészan áll meg a vevő előtt és nagy szemekkel az arcába néz...

Igen az asszony köszönése hangjában lehetett valami szokatlan, kis izgalomtól fojtott friss, szelkesedő, eleven, valami félreérténi-való; vagy mert az egész nünöske olyas volt a szalagesokros kalapban, bodros, szöke hajával, violás, nagy szemével, pirosra régesált kis szájjával, mint egy szép, — egy szép virágszál. Milyen is, — barackfák virága, mikor kis bolond szél fúj közte tavaszkor és pereg és minden csupa jószág. Egy mézárszék gazdája is gondolhat néha ilyesmit! ...Mert hogy gyümölcsvirág a jötermés virága, — és lám, — ez is helyre kis menyecske. Ilyenkor szépek az asszonyok, mert jó étvágygyal esznek... (De ilyen számárságokat, Putovics ur, ejnye!) S hogy ezt mind végig győzi nézni éj gondolni, míg egy ismeretlen kis nagysága félkilo bélszint kér a pult előtt, lágy zümmögésű szivigvágó, szép beszédhangon. És hogy a szemét, mely szinte nedvesen csillog, de azért huncutkás kiesit, folyton a férfi arcán tartja. Közben újra beszél, fejét fontoskodva ingatja hozzá.

— Felkilot igen. Kilója forint negyven? Óh, rettentő, hogy drágul. Nézze, az Aréna-uton most is egy-huszért veszem. Komolyan mondom!

— Igy letisztítva? — kockáztatja meg a férfi és nagyot szel a jégről levett, friss szagu, verpiros husból. "Tetszetős kis sze-

Folytatás a 8-ik oldalon.

MEGBOCSÁ

— hogy már — szólt Viktor mikor a szálló a hol véletlenül vele, nagy örömeletem.

Viktor iske kit körülbelül nem láttam. Mellett ültünk náziumban, kédoztunk néhány kávéházban; ő végkép eltűnt, csupán annyit hogy ügyvédi megnősült, s próbás, kövére egy kiesike, d

Odakisértem hez, a melyk kellett volna dik emeletről, lyett csak a szája lépett ki ből.

— A nagysázeni, hogy ne rá, — mondta ját leemelve. — És egyéb dött? — kér gódva.

— De igen, csak tessék el és az ügynök zenkettőre por mert akkorra szony elkészü

Viktor sze hús krajeárt kás fiunak, a lénkarolt.

— Ha nincs kor bemehetők egy fél sünk egymással fogom lopni a ügynöktől, a tudja ellenőri ideig tartott, saít elvégezte vagyok, hogy nen-onnan má őta nem tal sal.

Azt propona loda kávéháza Viktor ez ell zott.

— Nem, ne ségemnek esze lejőjön, s akl itt a kávéház Inkább menjü esőbb helyre, tösszággal besz

Elgyalogoltu utcába, a mel vol esett a V cognacot hoztunk, s akkor hettem a ba történt vele h

— Hála Ist a sorom, — r melankólikus sem illett el hez. — A vá legelső ügyvé vagyok a vá vaszzal foga sodik emelete szép gyermek pedig még n házasság utá szony az egé

Bén ez nem hét esztendő

A fogság

ÍRTA: SZOMAHÁZY ISTVÁN.

MEGBOCSÁSS, de azt hiszem, hogy már a feleségem jön, — szolt Viktor kissé ijedten, mikor a szálloda-előesarnokában, a hol véletlenül összetalálkoztam vele, nagy örömmel a keblemre öleltem.

Viktor iskolatársam volt, a kit körülbelül husz esztendő óta nem láttam. Valamikor egymás mellett ültünk a veszprémi gimnáziumban, később együtt billiárdoztunk néhány kétes budapesti kávéházban; de egyszerre csak végkép eltűnt a szemem elől, s csupán annyit hallottam felőle, hogy ügyvédi oklevelet szerzett, megnősült, s mint tizenhárom próbás, kövéredő nyárspolgár él egy kiesike, dunántúli városban.

Odakísértem háratómat a lift-hez, a melylyel a feleségének kellett volna lejönnie a harmadik emeletről, de önagsága helyett csak a szálloda egy groom-ja lépett ki az üveges ketrecből.

— A nagyságos asszony azt üzeni, hogy ne tessék várakozni rá, — mondta a gyerek, a sipkáját leemelve.

— És egyebet semmit se mondt? — kérdezte Viktor aggodva.

— De igen, azt is üzenté, hogy csak tessék eljárni a kárpitosnál és az ügynökkénel — és féltékenykedőre pontosan itthon lenni, mert akkora a nagyságos asszony elkészül az öltözködéssel.

Viktor szerényen bólintott, husz krajeárt adott az aranycipkás fiúnak, aztán, örvendő belétkarolt.

— Ha nincs jobb dolgod, akkor bemehetünk a kávéházba, hogy egy félórát elbeszélgesünk egymással. Ezt a félórát el fogom lopni a kárpitostól és az ügynökkénel, a feleségem úgy se tudja ellenőrizni, hogy mennyi ideig tartott, a míg a megbízásait elvégeztem. Nagyon boldog vagyok, hogy látlak, hisz én innen-onnan már egy negyedszázad óta nem találkoztunk egymással.

Azt proponáltam, hogy a szálloda kávéházába menjünk, de Viktor ez ellen ijedten tiltakozott.

— Nem, nem, — még a feleségemnek eszébe juthatna, hogy lejöjjön, s akkor megtudná, hogy itt a kávéházban lopotam az időt. Inkább menjünk valami messzeesőbb helyre, a hol nagyobb biztossággal beszélgethetünk.

Elgyalogoltunk hát a Nádor utcába, a mely meglehetősen távol esett a Viktor szállodájától, cognacot hozattunk, koezintottunk, s akkor végre megkérdezhettem a barátomtól, hogy mi történt vele husz esztendő óta?

— Hála Isten, nekem jól megy a sorom, — mondta Viktor kissé melankólikus arccal, mely sehogy sem illett elégedett kijelentéséhez. — A városnak én vagyok a legelső ügyvédje, bizottsági tag vagyok a vármegyénél, s a tavasszal fogom felépíteni a második emeletes házamat. Van két szép gyermekem, a feleségem pedig még most is, tizenöt éves házasság után, a legszebb asszony az egész városban. Különben ez nem is esőda, mert tizenhét esztendő volt, mikor elvet-

tem, s így csak most van harminckettedik éveben...

— Nincs véletlenül nálad önagsága egy areképe?

— De igen, itt van egy a tárcámban. A feleségem lepett meg vele a mult karácsonykor.

A kép valóban egy bájos, kékeszemű asszonyt ábrázolt, a ki nem igen látszott még többnek huszonkét-huszonhárom évesnél. Kékesfekete haja, kissé vastag orru, de nagyon csinos asszony volt, nyáriás, dekolletált, világos ruhában, óriási szalmakalappal a fején, mely nemesvonásu, arcát finoman beárnyékolta.

— Teringettét, soha se hittem, hogy ilyen jó izlésed van, — szoltam a barátomhoz, — mig az arképet közelről-távolról megnéztem.

Viktor mosolyogva bólintott, de a mosolya oly különösen szomorú volt, hogy egyszerre valami gyanu nehezedett a szívemre.

— Édes fiam, — mondtam neki, míg gyöngéden a keze után nyultam, — a gyermekkori barátságunk följosít rá, hogy egy indiszkrét kérdést intézzek hozzád. Némileg emberismerő hírében állok, s a viselkedésed azt a hatást teszi rám, hogy a jó irodád, az emeletes házad s a szép feleséged dacára se vagy tökéletesen boldog ember. Így van, — vagy csupán a vasuti utazás tett ilyen fáradttá és kimerültté? Lehet, hogy képzelődöm; de én azt sejttem, hogy nem vagy boldog.

Viktor elpirult, majd elsápadt.

— Képzeldől, — mondta zavartan.

De aztán, mintha egyszerre eszébe jutott volna mind az a sok esinytevés, a mit negyedszázad dal ezeltől együtt követtünk el, mintha édes, szép, örökre eltűnt gyermekkorunk emlékei mind fölujultak volna a lelkében, a szeme hirtelen könnybe lábadt.

— Nem vagyok boldog, — szolt esőndesen, míg az ujjával dobolni kezdett a kávéházi asztalon.

Részvétellel néztem rá, — azt hittem, hogy valami súlyos családi tragédiáról van szó, — de Viktor nem várta meg, hogy vigasztaló szavakat intézzek hozzá, hanem egyszerre vállat vont és elnevette magát.

— Nehogy tulságosan aggódj miattam, hát rögtön megnyugtathatlak, hogy az én boldogtalanságom inkább humoros, mint komoly dolog. Ne gondolj aféle történetekre, a melyeneket a Le Journalban és a Figaróban szoktál olvasni, — a feleségem nem csal meg a jóbarátaimmal, sőt még a kacérkodáshoz sines egyáltalában tehetsége. A jó Isten tudja, hogy micsoda anyagból van, — annyi bizonyos, hogy nála hidegebb, józanabb és pedánsabb kis teremtés aligha él az eddig ismert világrészekben. A gazdasága őt jobban érdekli, mint a világ valamennyi don Juánja, s ha akad férfi valahol, a kire gyöngéden és jobb szívvél néz, mint a többire, hát akkor bizonyosan én vagyok az...

— Így már csakugyan nem értem a boldogtalanságodat, — szoltam esődálkozva.

— Ne vedd nagyon tragikusan, hogy az imént a boldogtalansá-

gomról beszéltem, — tulajdonképp semmi okod sines rá, hogy valami nagy részvétellel légy irántam. Mindössze csak arról van szó, hogy a feleségemben kissé több az egyéniség, mint kellene, s így konokul el akarja nyomni a nála gyöngébb és halványabb egyéniségeket...

— Szóval, papues alatt vagy! Ez fiam, többé-kevésbé mindnyájunk sorsa.

Viktor nagyot sóhajtott és a fejével keservesen intett.

— Papues? Ez a kifejezés nagyon gyöngé. A feleségem nem afféle kardos asszony, hanem valóságos zsarnok, a ki csúnyán visszaél azzal, hogy még tizenöt éves házasság után is szerelmes vagyok bele. Tudja, hogy alkalomadtán, egy édes csókkal vagy öleléssel, minden fájdalmamat elfeledtettem velem; mert sokkal inkább ragaszkodom hozzá, sem hogy a lázangó rabszolga valamikor felülkerekedhetnék bennem. Ezért bánik úgy velem, mint a gyámoltalan gyermekkel. Több a szeméremérzék bennem, sem hogy minden bajommal előhozakodjam, de előttem, a ki régi barátom vagy, nincs titkom. Elhiszed, hogy még a kávéházba is csak vasárnap szabad mennem, s hogy a zsebpénzemet is ő adja ki, mintha valami éretlen gimnazista lennék? Akárhányszor föl támad bennem a szégyenérzet és az elkéséredés, s ilyenkor megfogadom, hogy végre felszabadulok a zsarnokság alól, — de mikor este a bájos tekintetével rám néz, s a pisze orrát, a gyönyörű természetét, az édes kék szemét látom, megint gyáván visz szesüppedek a rabszolgaságba. Akár hiszed, akár nem, tizenöt esztendő óta csak most volt végre egy olyan hetem, a mikor szabad, független és boldog embernek éreztem magamat.

— Szalmaözvegy voltál?

— Bizonyos tekintetben az voltam, — tudniillik most töltöttem ki az egy heti államfogház büntetésemet, a mit a törvényszék másfél évvel ezeltől rám mért. A Kuria ugyanis, istennek hála, helyben hagyta az ítéletet.

Hát nem olvastad az esetemet az ujságokban? Két évvel ezeltől egy idegen gyalogos hadnagyot helyeztek a városunkba, a ki még nem ismerte a helybelli asszonyokat, s a feleségemet az esti korzón hangosan "édes kis cukorbabá"-nak nevezte. Afféle vásott, erdélyi fiu volt, a kit elbolondítottak azzal, hogy az egyenruhával együtt kell járni a snájdígságnak. Valószínűleg nem is akart semmi rosszat, de az asszony sirva jött haza, hogy ilyen durván megsértették, — hisz én mondtam már, hogy milyen gyerekesen prude teremtés, — s nekem, mint férjnek, kötelességem volt, hogy a nyilvánosságra került sértést megtoroljam. Megverekeztünk, csak úgy formáságból, s én, a kinek töltött pisztoly még soha se volt a kezében belehibáztam a szegény hadnagy lágyékába. A fiu vágy két hónapig élet-halál között feküdt, de szerencsére mégis felépült, engem azonban a törvényszék elítélt egy heti államfogházra. Most ültem le a hét napomat, s mondhatom

neked, hogy tizenöt év óta most voltam legelőször boldog ember.

Viktor szemei ragyogni kezdtek a lelkesedéstől, cognacot hoztatott a pincérrel s a székét mámorosan közelebb húzta hozzám.

— Voltál valamikor államfogházban? — kérdezte tölem szinte gyerekes dicsékedéssel. — Ez a legkellemesebb hely az egész világon, s ha tölem függne, egy-két hónapot minden évben ott töltenék. Az ember vidám, jókedvű és könnyelmű fiuk közé kerül, a kik egész nap füttyöresznek és kártyáznak, s annyi rosszat beszélhetnek az asszonyokról, a mennyi csak jól esik nekik. Majdnem minden este pezsgőztünk, délelben lukulhisi lakomákat eszünk — és főképp: délelőtt, délután mindig kártyáztunk. Micsoda mennyei öröm volt nekem, a kinek kerek tizenöt év óta egyszer se volt szabad festett lapof a kezembe vennem! Most kórtárázhattam, rekontrázhattam, a mennyit csak nekem tetszett, nem három, hanem öt, tiz, tizenöt szivart is elszivhattam napjában, s ha kedvem telt benne, hát akár éjjelutánig is olvashattam az ágyamban, mert senki se volt mellettem, a kit a nagy világsággal az alvásban háborgattam volna. Jogászkorom óta nem éreztem magam oly boldognak, mint ott az államfogházban, ott voltam megint szabad és független ember, ott ébredtem újra annyi idő után emberi méltóságom tudatára. De, fájdalom, minden földi boldogság véges, s nincs az az államfogházi büntetés, a mi egy napon véget ne érne. Az ényém nagyon is gyorsan véget ért. Egy reggel megjelent nálam a fogházigazgató, nyájasan tudakozódott a hógyletem felől, aztán, — mintha valami örömhír közölné velem, ezt mondta:

— Az ügyvéd ur e perctől kezdve szabad!

Jóhiszeműleg mondta ezt, a szavaiban nem volt semmi malicia, de én szerettem volna torkonragadni az ostoba embert, hogy így szóljak hozzá:

— Nyomorult, van bátorságod azt mondani, hogy szabad vagyok? Nem igaz, hazudsz, mert épp ez a pillanat az, a mikor a szabadságom véget ér! Csak most fogok visszatérni az igazi rabságba, a melyre a sors életfogytiglan elítélt...

Viktor oly lelkes drámaisággal adta elő a jelenetet, hogy a kávéházi főpincér ijedten közeledett az asztalunkhoz, a mi szerencsétlen barátomat egyszerre magához térítette. Aggódva vette elő az óráját, s aztán szepegő hangon így szólott:

— Hallatlan, már több mint ötnegyed órája itt ülünk. Most már nem is tudom, mit fogok végezni a kárpitossal és az ügynökkel, hogy féltékenykedőre ott-hon lehessenek, — pedig pontosan ott-hon kell lennem, mert a feleségem az ilyesmiben nem érti a tréfát. Ej, ej, miért is nem jutott már előbb az eszembe, hogy az órára nézzek?

Viktor sietve fizetett, az utca sarkán elfogott egy száguldo konflist, s oly gyorsan fölugrott rá, hogy jóformán még búcsúzokni is elfelejtett tőlem.

A munkások és a mérnökök újfontalak. melyen egy furt furt kötötte össze a két hetett a furtokat! Aztán eljött a nagy nap, További harminc nap múlva már hallani lehetett a furtokat, mint a távoli mennydörgést. pan és finoman, mint a robbanás dörögését. fülvél hallhatta a robbanás dörögését. Tom- is jelezte. Három hónap múlva ki-ki saját hoz, hogy a készülék még a furtok munkáját bi két hét múlva oly közel voltak egymás-Müller feltele irányítottatta a tárnát. Továb-Mac telefonált neki, hogy "jöjjon fel". Es hogy Müllernek ott kell lennie alattuk, munka. Két hét múlva megállapították, Mostantól kezdve már könnyű volt a záció nem lehetett volna nagyobb. Müller valami nagy gonosztevő lett volna, akiknek nyomát detektíválka üldözi, a szen-A lapok különkiadásokat adtak ki! Ha met megremegett a tü. mellett. Pontban három óra két perckor is-fojtva, izgatottan ott guggolt a készülék-nyeg férti egy órahosszat lejegzetet vissza-egy óra múlva kellett újbol robbantania s a méterinóm lengést jelzett. Müllernek pont A jelzőkészülék két óra egy perckor milli-are feküdt a földön. bányászalámpás alatt, s mellette két kormos szeláramlat sipolt, jelzőkészülék állott egy

— 537 —

vendégszerető házat vitt. Jöhettek, mehet-tek az emberek, amikor akartak. Tizenöt automobilból álló kocsirajjal rendelkezett. Minden vendég éjjel-nappal, bármely órában autózhatott, ahova akart. Több vasárnapon Hobby is átjött a farmjáról. Hobby évente 20.000 tyukot tenyésztett és Isten tudja, mennyi tojást. A világ iránt már nem érdeklődött. Vallásos lett és imatermekbe járt. Olykor komolyan nézett Allan szemébe és így szólt: "Gondolj a lelked üdvére, Mac!"

Ha Allan elutazott, Ethel vele ment. Ismételten járt vele Európában, az Azori-szigeteken és a Bermudákon.

Az öreg Lloyd Rawley mellett, negyven kilométernyire Mac Citytől északra, egy darab földet vásárolt és azon óriási falusi lakot építtetett, kastélyfélét Ethel számára. A birtok a tengerig húzódott egy park régi fái között, amelyeket Lloyd japán kertészekkel elültetésre preparáltatott és Rawley-be hozatott.

Lloyd mindennap eljött leányához látogatóba és időnként egész heteket töltött bálványozásig szeretett leányánál.

Házasságuk harmadik évében Ethel fiut szült. Az a fiu! Ethel úgy őrizte, mint egy megváltót. Mac fia. Azé, akit ő, kevés szót

— 540 —

gyorsabbak lesznek a hajók és léghajók, am-még gyorsabbak vagyok, mint azok és minél alatt repülnek át az Atlanti-óceánon. En York közt, a német óriási léghajók 36 óra nap alatt tesszik meg az utat Anglia és New volna. A gyorsmotor-hajók ma két és fél alatt furtak át, mint ahogy én képes lettem Rocky-Mountain hegységet rövidebb idő valaha búske voltam, ósdiakká váltak. A dermekkel helyettesíteni. Furtom, melyekre telen vagyok azokat az idők folyamán mo-föld alatt és föld felett elavultak és keny-— hogy a kor megelőzőtt. Összes gépem a Mindazonáltal be kell ismernem, — irta voltak.

by Hartman, Bearman és még száz más mindk Strom Müller, Olin-Mühlenberg, Hob gitségével fejezette be az építést, mint a tarta, hogy csakis olyan kitűnő emberek se-mint amilyen volt. De újra és újra hangoz-Allan nem mutatta magát szerényebbnék, vald számára.

szautasította. Csupán két hasábot irt a He-na megírja az alagút történetét. Allan visz-Egy kiadó millió dollárt kínált Allannak, kus gyorsposta üzembe lépett.

Negy betve rá a tengerparti puenmati-geodálkozott rajta. világra, de most meg volt! Es senki sem

— 544 —

— 541 —

pazarolva, szeretett és ez a fiu husz eszten-dő mulva át fogja venni és tökéletesíteni fogja atyja művét. Maga táplálta, maga tanította az első szavakra, az első lépésekre.

Az első évében a kis Mac gyenge volt és érzékeny. Ethel "telivér arisztokratának" nevezte. A harmadik évben azonban megszélesedett, koponyája megkeményedett és szeplők ütöttek ki rajta. Szőke haja rozsdavörös lett: igazi kis csikó vált belőle. Ethel boldog volt. Nem szerette a satnya és érzékeny gyerekeket, legyenek izmosak és erősek, kiabáljanak derekasan, hadd nőjjon a tüdejük, — szakasztott úgy, mint a kis Mac. Ő, aki sohase félt, most megtanult félni. Óránként reszketett a gyermekéért. Képzelete tele volt szöktetési históriákkal, melyeket milliomosok gyermekein követtek el a rablók, úgy hogy ellopták, megesonkitották, megvakították őket. Házának földszintjén, akárcsak egy bankban, páncélkamrát építtetett. Ebben a páncélkamrában kellett laknia a kis Macnak dajkájával. A dajka nélkül sohase hagyhatta el a parkot. Két idomitott rendőrku tyu kísértte a fiut és állandóan egy detektív szimatolta a vidéket három mértföld kerületben. Ha magával vitte a fiát, akkor két detektív ült velük a kocsiban állig fölfegyverkezve. A sofförnek

A türegek örökök a sziklák az Atlantian-tócsán tárnában és napról-napra közelebb jutottak egymáshoz az alagút végéig. Az utolsó harminc kilométer feyveneknek való munka volt. Allan kénytelen volt két órát tiz dollárt fizetni, mert nem volt ember, aki be akart volna menni a "kötér"-be. A tárná felületén ezen a részben hűtőcsövek halozatával kellett beszélni. Egy évi retentívos munka után ezzel a részszel is megtrkóztak.

Az alagút elkészült. Emberek vállalkoztak rá, emberek fejezték be! Verejtékek és verejték építettek, kevek kilenczere emberrel el, kimondhatatlan balsorsot hozott a

BEPFEJZÉS.

A holtnak fogat voltak és Ethel nem is gondolt rá, hogy megövidítse őket.

A holtnak fogat voltak és Ethel nem is gondolt rá, hogy megövidítse őket.

A holtnak fogat voltak és Ethel nem is gondolt rá, hogy megövidítse őket.

egész lassan kellett vezetnie és Ethel nyílt utcán felkélte New Yorkban, mert óránként száz mértföldet hajtott.

Naponta orvos vizsgálta meg a pompásan fejlődő gyermeket. Ha a fiu csak egyet köhögött, Ethel azonnal specialistáért sürgönyözött.

Ethel mindenütt fiára leselkedő veszedelmeket látott. A tengerből is jöhettek rablók, sőt még a levegőből is leszállhattak, hogy elvigyék az ő kis Mac-ját.

Volt a parkban egy nagy rét, amely, mint Ethel mondta: — "valósággal esábitotta az aéroplánokat, hogy kikössenek". Ethel intézkedett, hogy faesoporttal ültessék be, úgy, hogy az az aéroplán, amelyik ott leszállni próbál, nyomorultul össze kellett, hogy zuzódjék.

Ethel óriási összegű alapítványt tett a kórház kibővítésére, melyet "Maud Allankórház névre keresztelt. A világ legkiválóbb gyermekmenhelyeit alapította mind az öt alagút-városban. Utóljára közel volt ahhoz, hogy önkormányzatán és az öreg Lloyd azt mondta neki: "Ethel, jó lesz takarékoskodni!"

Azt a helyet, ahol Maudot és Edithet megölték, Ethel bekerítettte és virágágygá változtatta, anélkül, hogy egy szóval emlí-

dörögve nekiesetek a hegynek.

Allan mögött pedig a farkok újbol menny-

a mi emberünk.

— Vegyék le a sapkát Mac előtt! Mac

újfontak.

a sötétben túrtak a földet, kiabáltak és

Alan visszatért a tárnán keresztül dia-

ger színe alatt.

— Valamennyien fáradtan, izzadva, meze-

nap egy lyukon keresztül összebujhattak,

müncheni sőt küldhetett Allannak s mas-

órával később Müller egy palack behittott

mondtak egymásnak egyetlen frazist! Egy

leltek legnagyobb pillanata; — és megsem

Huszonnegy évig dolgoztak — ez volt é-

ra, Berline, Parisra és Londonra.

esőként rázduktak New Yorkra, Chicagó-

az összes különkiadásokban, melyek zápor-

Ez a pábeszed meg akkor este benne volt

— We are all right! — volt Allan válasza.

— How do you do, Mac? — kérdezte Mil-

— Itt vagyok! — felelte Allan.

— Hol van Mac? — kérdezte a "köve-

— 538 —

Ethel más anyagból volt gyurva, mint Maud. Nem engedte magát a munka felületére szorítani, hanem annak zsibongó központjában vetette meg a lábát. Szabályszerű mérnöki tanfolyamot végzett, hogy "hozászóllhasson".

Attól a naptól kezdve, hogy kezét Allannak nyújtotta, magához méltó módon védelmezte jogait.

Ugy látszott, beéri azzal, ha Allant a lunch idejére szabadjára engedte. De már öt órakor, pont ötkor helyben volt, — akár New Yorkban időzött Allan, akár az alagút-városban — és csöndesen, szót nem szólva elkészítette a teát. Ha Allan valamelyik mérnökkel, vagy építésszel tárgyalt, Ethel azzal a legkevésbé sem törődött.

Zajtalanul sürgött-forgott a mellékszobában és ha a teásasztal kész volt, azt mondta: "Mac, a tea kész."

És Allannak jönnie kellett akár egyedül, akár másokkal, ezt Ethel nem bánta.

Kilenc órakor kocsival állt kapuja előtt és türelmesen várt Allan jöttéig. A vasárnapokat vele kellett töltenie. Allan meghívhatta barátait, vagy odarendelhetett egy csomó mérnököt, ahogy neki tetszett. Ethel

TISZTELT tárgyaló aki házassági törvényben jogutóda a szennőknek és így szinte tekintélynek örvendez. zennel határozottan k hogy a feleségemet soltem meg.

Őn erre azt mondja, válni akaró fél az én nem remélt esetére a met kéri tanuképp ki. Őn tehát, tisztelt bíró, sem beszél oly szabatos sággal, mint Döbrentey, azonkívül bizonyos moraszert akar rám gyakorol, a kényszer semmiképp, rom, hogy a nagyné bejdzék és vallassák, tojás- és uborka-árusnők a hazai judikatura fényállandó és változhatatlan a becsületstíri porok. Vilma nénem nem arra egy elegáns öreg kisasscára annak, hogy most igen kopott selyemszjár, — és én nem akaró idehurcoltassék tanukább visszavonom a vmat.

Igaza van tehát, — ró ur — a feleségem beismerem, hogy mindent, amit ő azt kereselőadta. Én valóban hoz a törvényes hitvesemhez, jolika-tányért, ugyanah az ezen edényen találha ter-sajt a szélrózsa minnyában repült szerteszt. függönyök nővellisztiku je ugyanekkor nagyot l feleségem meg a zongbületébe hanyatlott és szer érehurjai bizonyos nyöszörgést hallattak. I mint a feleségem magahatja bíró ur, hogy a kékalommal teljes volt a a hangulat.

— Miért kellett ennel tenni? fogja ön kérde telt bíró ur.

Az egész viszálykodá különben már régen la egy magában véve jele incidens alkalmából tő feleségem ugyanis páre vest fözetett és a köleirhatatlan veszedelménül maga ellenőrizte készitést.

— Kedves rózsám — aztán ebédközben — csom-levest már csak népeknél szokás berámmüvelt szokással ellet én nagyon csudáalom, h eleven szellemed, amelmeg szokta előzni korun az egyszer az elmúlt szét hagyományaihoz szá E leves tehát, kedves Rófog visszamenni a kor mint ideérkezett: tisztá tetlenül.

Vilma néni esendese zott, a feleségem megvágott vissza:

— Ért is maga ahoz hetetlen!... Ugy-e, V ugy-e, hogy nincs hiba levesben?

Vilma néni az ő hangján válaszolt:

— Középuitt van a édes fiam, mint min

A Chester-jelenet :-:

IRTA: PAPP DÁNIEL.

TISZTELT tárgyaló bíró ur, aki házassági törvény értelmében jogutóda a szentszéki ülnököknek és így szinte kétszeres tekintélynek örvendez. — én ezzel határozottan kijelentem, hogy a feleségemet sohasem ütöttem meg.

Őn erre azt mondja, hogy a valószínűleg fél az én tagadásom nem remélt esetére a nagynénemet kéri tanuképp kihallgatni. Őn tehát, tisztelt bíró ur, korántsem beszél oly szabatos magyarsággal, mint Döbrentey Gábor és azonkívül bizonyos morális kényszer akar rám gyakorolni. Én ezt a kényszert semmiképpen se tűröm, hogy a nagynénemet ide beidézzék és vallassák, mint a tojás- és uborka-árusnőket, a kik a hazai judikatúra fénykorában állandó és változhatatlan alakjai a becsületértési poroknak. Az én Vilma néném nem arra való; ő egy elegáns öreg kisasszony, dacára annak, hogy most már csak igen kopott selyemszoknyában jár, — és én nem akarom, hogy ő idehürcöltassék tanunak. Inkább visszavonom a vallomásmat.

Igaz van tehát, — tisztelt bíró ur — a feleségemnek és én beismerem, hogy minden úgy történt, amint ő azt keresetlevélben előadta. Én valóban hozzávágtam a törvényes hitvesemhez egy majolika-tányért, ugyanarra, hogy az ezen edényen található Chester-sajt a szélrősa minden irányban repült szerteszét. A fehér függönyök növellisztikus esipkéje ugyanakkor nagyot libbent, a feleségem meg a zongora gőrbületébe hanyatlott és a hangszer érehurjai bizonyos fájdalmas nyoszörgést hallattak. Épp úgy, mint a feleségem maga is. Láthatja bíró ur, hogy a kérdéses alkalommal teljes volt a szobában a hangulat.

— Miért kellett ennek így történni? fogja ön kérdezni, tisztelt bíró ur.

Az egész viszálkodás, amely különben már régen lappangott, egy magában véve jelentéktelen incidens alkalmából tört ki. A feleségem ugyanis paradicsomlevest főzetett és a közlelmezés leírhatatlan veszedelmére, véletlenül maga ellenőrizte az ebéd-készítést.

— Kedves rózsám — mondtam aztán ebédközben — a paradicsomlevest már csak a nomád népeknél szokás berántani. A művelt szokással ellenkezik és én nagyon csudálom, hogy a te eleven szellemed, amely messze meg szokta előzni korunkat, most az egyszer az elmúlt századok sötét hagyományaihoz szállt vissza. E leves tehát, kedves Rózsám, úgy fog visszamenni a konyhába, a mint ideérkezett: tisztán és érintetlenül.

Vilma néni esendesen kanalizált, a feleségem meg mérgesen vágott vissza:

— Ért is maga ahoz, maga élhetetlen!... Ugy-e, Vilma néni, ugy-e, hogy nincs hiba ebben a levesben?

Vilma néni az ő kedves alt hangján válaszolt:

— Középpütt van az igazság, édes fiam, mint mindenütt. A

rántás ugyanis nincs teljesen száműzve a paradicsomlevesből, de csak egy finom hangulat szerepét viheti benne. A fenforgó esetben azonban ő a vezérmotívum és így tagadhatatlanul túllépi hatáskörét, midőn a levest fajsúly szempontjából a főzelékhez teszi hasonlóná. Na de azért nem baj, meg lehet en...
A feleségem elsápadt és fölugrott a helyéről:

— Maga, néni, egy kiállhatatlan vén esoroszló és én már régen meg akarom magának mondani, hogy én magát végre is ki fogom innen dobni...
Vilma néni erre az inzultusra sirva fakadt és a Chester-sajt, tisztelt tárgyaló bíró ur, ekkor tette meg a fent leírt villángyors mozdulatokat. Ez a száraz tényállás; oly igaz, mint ahogy Heves Györgynek hívnak és a hogy a klasszikus nyelvekből van tanári diplomám...

Megütöttem a feleségemet, mert Vilma néni nem szabad bántani. Ő most ötven esztendő és husz esztendeje, hogy ismerem, tehát régebbi idő óta, mint a feleségemet; nagyon kiesny diák voltam, mikor a szegény édesanyám gazdag unokatestvére, a Vilma néni, magához vett és én akkor minden reggel keztem szokolni. A néni ibolya szappannal mosta mindig a kezét és én ha jól érzem magamat, még most is az ibolya illatra emlékezem, meg a kézre, amely engem ápolni kezdett, mikor meghalt az anyám. Később megnőttem és megházasodtam; kopaszodni is kezdek, tisztelt tárgyaló-bíró ur, de azért a Vilma néni ne bántsa senki.

Egy nyári estén kerültem hozzá. Valami kis bérleti faluba vittek, ahol a nagyutca végén állt egy öreg kuria; vén faragványokkal a homlokán, fiatal verandával az oldalán, ahonnan gyönyörűség volt lenézni egy kerek, zöldülő völgybe. A völgynek tulsó karimáján meg csillogott egy kopár hegyoldal és én azon tűnődtem, hogy vajjon mi lehet az: csillámpala-e vagy csak az alkonyat fénye? Ebben az uri háznál lakott a néni és mikor lefutott elémbé az udvarra, én nem is tudtam elhinni, hogy az az uri kisasszony az én gyámom lesz már ezentul. Fehér köténye volt neki, meg mosolygó fekete szeme; lehetett úgy vagy harminc esztendő akkor, de én sokkal öregebbnek tartottam, midőn megcsókolta a homlokomat és megvigasztalt:

— Majd meglátod, milyen jó dolgod lesz, te szegény kis árva. És azután csakugyan jó dolgom volt, uram. A Vilma néni édesapja, egy szélbűtött öreg táblabíró, nem törődhetett a gazdaságával, mi ketten voltunk hát az urak. A néni iskolázott is azután és ha vakációra hazajötttem, a kuria hegyoldali kertjében pompás volt hűsölni. És még pompásabb volt a néniemmel sétálni; lenn a szilvásban, amelynek gyümölcseit mindig lelopták az oláhok, meg a Karas partján, ahol apró kis gyufakatalyámmal mekepelnek és oly szelidek, hogy szinte az ember vállára re-

pülnek a füzesbéli csókák. Sohasem volt olyan jó dolgom, mint ekkor, a néniem piros napernyője alatt. A néniem bizony akkor még gazdag volt és én nem hittem volna, hogy ő rám fog szorulni még egyszer.

Ez persze csak nagy sokára történt; előbb még mindenféle jót tett velem a néniem. Mikor meghalt az édesapja, és ő már az egyetemre küldte nekem a havi pénzem, egyszer betegem kerültem haza karácsonyi vakációra. A tájék köröskörül be volt havazva, szán se járt a falusi ház ablaka alatt és fehér volt az én régi ismerősöm, a csillogó hegyoldal is. Ott ültünk a néniemmel az ablakban; az ő arca is fehér volt és láttam, hogy mint szaporodnak szeme körül az elsimíthatatlan ráncok.

— Orvosod megírta, hogy tüdővérzésed volt, bizonyosan a sok korhelykedéstől. Nem is eresztetek vissza Pestre, hanem elviszlek teledni Meránba.

A Vilma néni el is jött velem Meránba; én, tisztelt tárgyaló bíró ur, oly vézna legény voltam akkor, hogy csak a Passaier völgyének minden virágai, csak a déli tavasz minden fuvalma segíthetett rajtam. A Vilma néni volt ezeknek a gyógyszereknek a főnyilvántartója. Délelőtt kizavart a szobából és vitt hegyet mászni és reggelinél annyi vajjat kellett ennem, hogy meg voltak szegyenülve az összes jelenlévő észak-német kisasszonyok, akik ha délután találkoztak velünk az esplanadon, tréfásan suttogták egymásnak:

— Fraulein Wilhelmine und ihr Sohn!

Emlékszem, hogy egyszer, amikor a Kurhaus mázsáló szolgálja szilaj örömmel konstataált rajtam hét kilogrammnyi testi gyarapodást, a Vilma néni valami hosszabb sétát proponált. A hegyek hamuszínü várromjai között kanyarodott az út és egy nagy szirtes lejtőről látszott, amint az Etsch tavaszi párája belészürkél a végtelenbe. Ugy éreztem akkor, hogy ninesen bizony más asszony a világon, csak az én Vilma néném és tán a tulipánok sugták, hogy a néniemtől megkérdezzem:

— Néni, maga sohasem volt szerelmes?

A néniem elpirult és eleresztette a karomat:

— Te ostoba fiu, mindjárt itt hagylak, ha ilyen dolgokról beszélsz...

Ez volt, tisztelt bíró ur, egyetlen beszélgetésem a néniemmel szerelmeiről és ezt azért jegyzem meg, hogy valamiképp észébe ne jusson bennünket gyanúsítani. Én magam különben csak később tudtam meg, hogy a néniemnek fiatalkorában volt egy zongoramestere, aki órákban klasszikus zenét játszott, óra után meg szerelmes barkarolákat, és ea utóbbiakat oly szépen, hogy a néniem férjhez akart menni hozzá. Az öreg táblabíró azonban semmit sem akart tudni a dologról és a néniem régi szobalánya egyszer azt mondta nekem:

— Az urfnak épp olyan fényes szöke bajsza van, mint a kisasz-

szony zongoramesterének volt. Olyan még a szeme is...

Ekkor én nagy erkölcsi kötelezettségben éreztem magamat és viszonzásul azt gondoltam:

— Az én feleségemnek meg épen olyan mosolygó kis fekete szeme lesz, mint a Vilma néniemnek, mert én ezzel tartozom a Vilma néniemnek...

Ezt gondoltam magamban, tisztelt bíró ur, és a feleségem most a Vilma néni ki akarta dobni.

Mert, amit kétségkívül el méltóztatik hinni, utóbb megházasodtam és feleségül vettem nőm ő méltóságát, aki vörös haju és junó természetű. A szemére már nem találok mithológiai jelzőt, mert a szeme dióbarna. Házaságom egyszerű volt, mint a mezei virágok története. Mikor a néniem kigyógyított és ismét szárnyamra bocsátott és én helyettes professzor lettem a XII-ik kerületi állámgnáziumban, később meg rendes tanár és levelező (tehát nem gyümölcsöző) tagja az Akadémiának: én a kedvező körülmények közt elvettem egy egyetemi professzor leányát, aki először jelentette ki előttem, hogy szeret. Az ilyen nyilatkozatokat az ember komolyan veszi, ha az ember nem szokta meg őket: tehát megházasodtam és éltem zavartalan esőnd bebn. Még a néniem is meglátogattuk egyszer, az ő esendes falujában, ahol még most is oly szelidek a csókák.

A néniem egy felesztendő előtt visszaadta a látogatást; nagyon halavány volt, mikor megérkezett és nekem feltűnt, hogy ninesen vele a régi szobalánya. A régi elegáns borkofferje közül is csak egy volt vele.

Nines már szobalányom, nines már borkofferem. Édes fiam, mondta, mikor magunkra maradtunk. — Fizettem, gyermekem, az apám adósságait, amíg tudtam, de háromszor egymásután nagyon rossz volt a termés és mindenki megesált, az ispanom is, a vén gazember, megszökött a maradék gabona árával. Azután jöttek a bankok! Oh, a bankok! A bankoknál deponáltam azt a kis pénzemet is, ami mindennek eladása után megmaradt és nekem háromszáz forintot fog már most évenként hozni. Mit csinállok, bizony nem tudom, édes fiam!

A néniem elfuladt a hangja, a néniem a felindulástól reszketett a keze, és a néniem most a feleségem mégis ki akarta dobni...

— Néniem, mondtam neki — hát majd csak itt marad nálunk.

— Jól van, ha beleegyezik a feleséged és ha az én kis jóvedelmemet elfogadjátok a tartásért.

— Beleegyeznek, elfogadjuk, mondtam, mert tudtam, hogy a néniem ingyen nem akar semmit.

Azóta nálunk volt a néni és most már csak én nálam van: el-sején persze néha még az a kis pénze se volt meg, ami kellett volna neki és ő csak úgy tudott fizetni, hogy én titokban visszadtam neki az elmúlt hónapra való. Így élt nálunk a néni esőnd (Folytatás a 8-ik oldalon)

Ujabb komoly
ült Ausztria. A
szétzavarta a es
parlamentet és
már hosszabb id
alkotmányos
Előkerül ismét a
szakasz és nyit
kormányozza azt
mely osztályosa
nak. A rövid és
távirati tudósítás
el sokat és amit
korlátolt mérték
esupán. Az egyik
az osztrák Reich
ta esaszár, a más
ben azt állítja, h
sig elnapolta ük
hozás. Tény azon
helyzet egyenesen
a törvényhozás
gazdasági válság
hogy a kormány
a jogos bírálatok
nagyobb veszedé
a nemzetiségi ké
feszegetése. A
lását számos tan
meg. Dr. Seydler
terelnök tanácsko
sze a politikai pá
kijelentette, hogy
lemezési és gaz
nem engedi meg
mány parlamentit
se alá munkálko
va azt indítvány
pártvezérek egy
parlament elnapo
lenkező esetben
keresztül tenét.
nöke kijelentette
szág helyzete és
tok vezéreinek
hogy folytassa a
törvényhozás, le
az elhalasztást.
zerei helyeselték
mig dr. Victor A
mokratapárt vez
pártvezérek, a
gyűlt, ellenztek
ellenvetéseket
használtak semm
elnök kimondott
szár felhatalmaz
napolja a Reichs

Dr. Seydler k
számos kérdés
megfontolást és
Elsősorban a De
gye. De erről a
lenség ebben a p
ni, mert ez a k
Ausztriát érinti,
országot és Bosz

“Egyetlen tém
mondotta a min
ez az, ha létesül
ugy az csak is
mányzat alatt, r
szerves része lét
államba nem tar
triának azok a
Andriai tengerp
és azok a környe
nagyobb része
A nemzetiségi k
ban kitérjednek
kekre is és így
hogy a délszláv
intézése komoly
fontolást követel
A vita folyam
az is, hogy a
kormányzati jog
vel megváltoztat
mányt. Ezzel k
jelentette ki Sey
nök, hogy Cseh
sen helyi kormán
a kormány min
nyékre, ahol tu
élnék a nemzeti

Az egyes nem
sulyozva figyel
terelnök, hogy
egymás ellen,
monarchia teljes

(Folytatás a

HÉTRŐL HÉTRE, 1918. MÁJUS 3.

AZ IDŐGÉP

IRTA: H. G. WELLS.

— Kár volna várni, mert elromlik az ebéd — szólt egy jól ismert napilap kiadója, mire az orvos csöngett.

A psychologus volt az egyetlen személy az orvoson és rajtam kívül, aki részt vett a multkori ebéden. A többiek ezek voltak: Blank, az előbb említett kiadó, egy újságíró s még valaki — egy szelíd, félénk, szakállas férfi, — akit nem ismertem, s aki, amennyire megfigyelhettem, egész este nem nyitotta föl a száját.

Ebéd közben találgattuk, mi lehet az oka az időjáró távollétének, s én félig tréfásan az időutazást említettem. A kiadó szerette volna megérteni a célzást s a psychologus darabos mesét rögtönzött arról „a genialis paradoxonról” és szemfényvesztésről, amelynek egy hete, hogy tanui voltunk. A bevezetésbe mélyedt még csak bele, mikor a folyosóra nyíló ajtó lassan, zajtalanul megnyílt. Szemben ülve az ajtóval, legelőször én vettem észre.

— Halló! — vágtam közbe, — végre! — Az ajtó jobban megnyílt s előttünk állt az időjáró. Meglepetésben felkiáltottam. — Nagy Isten! ember, mi történt? — kiáltott az orvos, aki legközelebről látta. Valamennyien az ajtó felé fordultunk.

Az időjáró esodálatos állapotban volt. Ruhája tele porral és piszokkal; kabátja ujjja végig zöldre maszatolva; haja összevissza volt kussálva s nekem úgy tetszett, szürkébb lett — vagy a portól és piszoktól, vagy mert csakugyan a színe fakult meg. Arcát kísérteties sápadtság borította; állán félig behegedt, barna vágás látszott; arkifejezése zavart volt és elkinzott, mintha sokat szenvedett volna. Egy pillanatig habozva megállt az ajtó-

A CHESTER-JELENET

Folytatás a 7-ik oldalról.
Nesen és a feleségem most ki akarta őt dobni.

Tisztelt bíró ur, láthatja, hogy érthető az a Chester-jelenet, melyet már az imént egész terjedelmében beismertem. Tisztelt bíró ur, ön erre komolyan ingatja a fejét és azt mondja:

— Ime, egy érdekes probléma; ennek az embernek szívében a hála legyőzte a szerelmet...

Tisztelt bíró ur, ha ön így beszél, akkor önnek épp olyan rossz a pszichológiája, mint átlag réve minden bírónak. Mert minden bírónak rossz a pszichológiája: az elsőfoku bíró elsőfoku posszaságban szenved, a harmadfokúé harmadfokban. Én ezzel természetesen nem sokat törődöm, de erősen meg vagyok győződve arról, hogy az igazi szerelmet sohase győzi le a hála. A Chester-jelenet tanított meg erre. És az ember valóban sokat köszönhet a véletlennek, mert például én a Chester-jelenet nélkül talán sohase tudtam volna meg, hogy nem szeretem a feleségemet. Ilyen körülmények közt igazán nem csoda, ha a hála erősebb a szerelemnél.

ban, mintha a fény elkápráztatna volna. Majd beljebb jött a szobába. Bieegve lépdelt, mintha kisebesedett volna a lába. Némán bámultunk rá, várva, hogy megszólaljon.

Nem szólt egy szót sem; nagy kinosan az asztalhoz vánszorgott s a bor felé nyult. A kiadó tele pohár pezsgőt tolt feléje. Kihajtotta, s látszott, hogy jól esett neki, mert végig nézett az asztal körül ülőkön s régi mosolyának szelleme csillant fel arcán.

— Hol az ördögben jártál eddig, ember? — kérdezte az orvos. Ugy látszott, az időjáró nem hallotta a kérdést.

— Ne zavartassatok magokat, szólt különös dadogó kiejtéssel. Minden rendben van. — Elakadt, odatartotta poharát még egyszer s kiitta egy hajtásra. — Jó volt, szólt utána. Szeme felragyogott s arcába kezdett vizszatérni az élet színe. Tekintete bágyadt helyesléssel végig siklott valamennyiünk arcán, s aztán körüljárta a meleg kényelmes szobát. Majd újra megszólalt, még mindig úgy, mintha tapogatózva keresné az utat szavai között. — Kimegyek mosakodni, öltözködni, aztán lejövök s megmagyarázok mindent... Tegyetek félre számomra egy szellet ürsültet. Epedek már egy harapás hus után.

Rápillantott az asztalon keresztül a kiadóra, aki ritka vendég volt, és szívélyesen üdvözölte. A kiadó kérdezett tőle valamit. — Rögtön elmondom, szólt az időjáró. Furcsán vagyok. De tüstént rendben leszek.

Letette poharát, s a lépesőháza nyíló ajtó felé tartott. Ujra észrevettem a bieegését s lépteinek halk topogását. Főálltam helyemen, és amint kiment, láttam a lábát. Nem volt rajta semmi más, csak egy pár rongyos, vérfoltos felharisnya. Bezárult mögötte az ajtó. Majdnem utána mentem; de eszembe jutott, mennyire utál mindenféle teke-tóriát maga körül. Vagy egy pereig elmém elsorakozott. Majd hallottam, amint a kiadó, aki szokása szerint most is cimékben gondolkodott, így szólt. “Egy kiváló tudós feltűnő viselkedése” Ez visszaterelte figyelmemet a kivilágított asztalra.

— Micsoda komédia! szólt az újságíró. A műkedvelő koldust játszott? Nem értem. A psychologus meg én egymásra tekintettünk, s leolvastam arcáról, hogy egyet gondoltunk. Elképzelttem az időjárót, amint kinosan fölfelé bieeg a lépesőn. Azt hiszem, senki más nem vette észre bieegését. Az orvos tést magához legelőször teljesen meglepetéséből. Csöngett, — az időjáró ki nem állhatta, ha az inasok az asztal körül áesorogtak, — és tányért váltottat. A kiadó nagyot nyögve nekiesett késnek és villájának, s a hallgatag férfiu utánozta példáját. Folytattuk az ebédet. A társalgás nagy zajjal folyt egy darabig. Közbe-közbe esodálkozva elhallgattunk. A kiadó kíváncsisága egyre növekedett. Bőjtöléssel szaporítja tán barátunk szerény jövedelmét? Vagy időnként Nabukodonozor sorsá-

ra jut? — kérdezte. — Az a meggyőződésem, hogy az egész dolog összefügg az időgéppel, szóltam, s folytatni kezdtem a psychologus beszámolóját multkori összejövetelünkről. Az új vendégek nyíltan hitetlenkedtek. A kiadó ellenvetéseket hozott fel. — Mit jelent ez az egész időutazás? Tán csak nem lesz poros az ember, ha paradoxonban hente-reg. Vagy poros lesz? S belelévén magát a gondolatba. — folytatta a gunyolódást. — A jövődő emberei nem ismerik a ruhakeféket? A hirlapíró sem akarta elhinni a dolgot semmi áron, s támogatta a kiadót az egész dolog nevétségessé tételének könnyű munkájában. Mind a kettő modern újságíró volt. — Kedélyes, tekintélyt nem ismerő fiatalember.

— Saját külön tudósítónk a holnaputáni hírekről, szólt, vagy inkább kiáltott az újságíró, mikor az időjáró újra visszatért. Rendes estéli ruhájában volt, s zavart tekintetén kívül nyoma sem volt többé rajta annak a változásnak, amely annyira megrémített.

— Halljad csak — szólt vidáman a kiadó, — ezek a fickók azt mesélik, hogy utazni voltál a jövő hét közepében! Nem mondanál el egyet-mást a kis Rosebery-ről? Mennyiért tennéd meg?

Forgóék

(Folytatás a 2. oldalról.)
mely ez!” vallja be önmagának is, a míg a faggyut tisztogatja, aztán kitör belőle az önkénytelen hódolat.

— Hát fizesse akkor nálam is egy-huszával, — na! Én se legyek rosszabb.

Megröstelli, a mit mondott, mintha elárulta volna magát. Kint már esteledik, meleg, nagyvárosi alkonyat, villany lámpák gyulnak, az utcalárma nyújtottabb, zenésbb. Egy közel kávéházban cigánybanda cineogása kezdődik. Lám! Hogy egy perc alatt mi minden járhat az ember eszébe! S a vásárló újra szóba-fog, látszik, készakarva.

— Friss-é! Eláll holnapig? De el is álljon, mert elátkozom! Igen, azt már én is hallottam, hogy olajjal kenik be a sültés előtt. Köszönöm! Mindig tanul az ember.

Sürgeti, folytatja, fenntartja a szóváltást, míg a férfi módosan, kimerítően felelgetve szép lassan becsomagolja a húst, nagy, barna papírba, átköti szoroson, esinosan, odaadja. A pénz e közben nyújtja felé, a szemé közé néz, ám az ujjait gyorsan visszarátja. De mesolyog.

A pénzdarab csengve gurul a fiókba, — kinn alkonyodik; a boltos bajjal tudja összeolvasni, a mi visszajár. Vagy csak huzza-halasztja? Pedig a szép vendég egyszerre elnémult s már kifelé néz a boltajtón a szürkülő utcai viláosságba. Oh, mindjárt elmegy...

— Először van szerencsém! Merre méltóztatik lakni? — kockáztatja meg kiesit remegő han-

Az időjáró szó nélkül helyet ült. Szelíden mosolygott, a szokott régi módon. — Hol az ördög szeletem? — kérdezte, Mekkora gyönyörűség, hogy újra husba szurhatom a villámot!
(Folytatjuk.)

Az ördög felesége

(Folytatás a 4-ik oldalról.)
hogy tájékozott ember ma nem játszik, csak rima-murányin vagy aranyjárdékon!

— Hogyan, te is játszol!

— Természetesen.

— De hiszen... tegnapelőtt még a mamád kötötte meg a nyakkendődet!

— Lehet egyáltalán nem játszani a börzén?! — kérdezte Muki álmélkodva. — Én azóta játszom, amióta csak az eszemet tudom.

— Mily hátramaradottság! — botránkozott Muki. — A gimnáziumban is játszottunk. De mindig csak rimamurányin és aranyjárdékon! Péter Crescentius, a matematika-professzorunk, megérvott bennünket attól, hogy rossz utra tévelyedjünk. Mert minden óráját ezzel az atyai, jóságos intelemmel fejezte be, hogy: “Fiam, kedves gyermekeim, soha se játszatok máson, mint aranyjárdékon, avagy rimamurányin!”

gon, de nem kap feleletet. Az asszony a kinyitott kis bőrtárcáját nyújtja felé az aprópénznek, ám akkor már nem érti el a férfi. A kezét, — hisz ép ezt akarta. — És hirtelen meréssel átszorítja gömbölyded, rövid ujjával az asszony esuklóját. Bár nem is nagyon...

Nem is nagyon, és az egész csak egy pere, — mint az álom. A boltba új vevő jön, — kettő is, az inas meggyújtja a lámpát; — mire széjjelnező, volt — nines; kisurrant.

— Soká voltál kiesit. Azt hittem, baj van — nevet az asszonya felé Forgó Ákos ur, a míg összekerülnek. — No látod, milyen ügyes vagy, kicsi!

Ütemes sietéssel iramodnak hazafelé; — azaz előbb egy trafikboltig a cigarettáért. Az asszonyka nem mosolyog mindjárt, — kiesit kelletlenül ödög az eszében az a pillanat. Milyen izetlenség. Arra gondol, hogyha az ember kilép valamiért a szokott stílusából, igen, ha asszony, hát így kell járnia. Ördög vigye!

— Ördög vigye! Ez se lát többet a boltjában, de még a tájé-kán se.

A férje azt hiszi, a hamispén miatt érez lelkifurdalást és mosolyog. Már vett eigaretát is, mindjárt otthon lesznek, és mindketten nevetnek már...

Aztán igen hamar elfelejt mindenki a szegény tallér kalandját egy nyári délután. Mert ilyen nagy városban, mint ez a Pest, minden is elvész szem elől, le-tünik, elfelejtődik hátistennek.